

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn olmaya ilişkin algılarının değerlendirilmesi

Evaluation of university students' perceptions about being parent

Yasemin Mohammad Azim^a , Hava Özkan^{b,*} ^a Ataşehir Medicana Hastanesi, İstanbul, Türkiye^b Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Erzurum, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ebeveyn olmaya ilişkin algılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.**Yöntem:** Tanımlayıcı nitelikte olan araştırma Atatürk Üniversitesi'nde 08.05.2021-30.06.2021 tarihleri arasında örgün eğitim gören 1682 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Veriler, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılımlar, ortalama, student t testi ve ANOVA analizi kullanılmıştır.**Bulgular:** Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği toplam puan ortalamasının 132.93±23.93 olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, aile tipi, çalışma durumu ve gelecekte ebeveyn olma durumuna göre Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında fark olduğu görülmüştür (p<0.05).**Sonuç:** Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin ebeveyn olma algılarının olumlu olduğu bulunmuştur.**Anahtar Kelimeler:** Ebeveyn; ebeveynlik algısı; öğrenci; üniversite

ABSTRACT

Purpose: This research was conducted to evaluate the perceptions of university students about being parents.**Method:** The descriptive study was conducted with 1682 university students who were formally educated at Atatürk University between 08.05.2021 and 30.06.2021. Data were collected using the "Personal Information Form" and the "Perception Scale of Being a Parent". Percentage distributions, mean, student t test and ANOVA analysis were used to evaluate the data.**Results:** It was found that the total score of the university students participating in the study on the Perception Scale of Being a Parent was 132.93±23.93. It was observed that there was a difference between the total mean scores of the Perception Scale of Being a Parent according to age, gender, parental relationship status, family type, employment status and future parenting status of the university students participating in the study (p<0.05).**Conclusions:** In this study, it was found that university students' perceptions of being parents were positive.**Keywords:** Parent; perception of parenthood; student; university

Giriş

Aile dinamikleri içinde önemli unsurlardan biri ebeveyn olabilmektir. İnsan yaşamında ebeveyn olma önemli bir yere sahiptir (Pınar & Kökcü Doğan, 2020). Ebeveyn olma, toplumun yapı taşı olan ailenin yaşam döngüsündeki önemli basamaklardan biridir (Sevon, 2005). Ebeveyn olma, Hanssen ve ark. tarafından 'gelişme ve yaşamda kalma için bir çocuğun bakım, ihtiyaç ve desteğinin sürekli olarak sağlanması' şeklinde tanımlanmaktadır. Ebeveynlik, aile kurumu içerisinde yerini koruyup birçok önemli değişime uyum sağlamıştır (Aksoy, 2005).

Ebeveynlik, yaşamsal etkenler neticesinde savunma, büyütme, koruma ve kollama mekanizmalarının olduğu bir olgudur (Batu & Tos, 2022). Ebeveynlik, getirmiş olduğu sorumluluklar nedeniyle stresli, karmaşık bir durum olarak nitelendirilir ve bir çocuğun sağlıklı gelişimi için oldukça önemlidir. Bir çocuğun gelişim sürecinde ebeveynleri rol model olmakta, çocuğun kişiliğini etkilemektedirler (Koç, Özkan & Bekmezci, 2016). Akkaya'nın (2014) aktardığına göre; Erikson, ebeveynlik rolünün bireylerin yetişkinlik dönemindeyken oluştuğunu belirtmiştir. Yetişkinlik dönemi başlangıcı olarak kabul edilen ilk yetişkinlik döneminde (18-35 yaş) bireyler sevgi ve haz doyumunu yaşamaktadır. Bu dönemde bireyler partnerlerini

* Corresponding author.

E-mail address: havaoran@atauni.edu.tr (H. Ö.).

Geliş Tarihi / Received: 02.02.2023 Kabul Tarihi/Accepted: 25.04.2023

seçerek evlenip ebeveyn olmayı düşünürler (Akkaya, 2014). Ebeveyn olduktan sonraki dönemde eş olma sorumluluğu ile birlikte ebeveyn olma sorumluluğuna da sahip olacakları için bu sürece hazır olmaları çok önemlidir (Cüceloğlu, 2016; Kızıldağ & Duran, 2017; Lawson, 2004). Bu derece önemli olan ebeveyn kavramı açısından bakıldığında ebeveyn olmaya ilişkin algıları değerlendirmek önemlidir.

Üniversite dönemi, öğrencilerin bireyselliklerini kazandıkları, aileden uzaklaşarak daha çok sosyalleştikleri ve karar alırken daha özgür olmaya başladıkları, aynı zamanda da kimlik kazandıkları bir dönemdir (Özdel, Bostancı, Özdel & Oğuzhanoğlu, 2002). Bu dönem öğrenciler açısından hem iş ve kariyer gelişim süreçlerinin belirlendiği hem de eş seçimine ilişkin tercihlerin yapıldığı kritik bir öneme sahiptir (Langeroodi, Masoud & Masoud, 2011). Üniversite öğrencileri toplumda belli bir eğitim seviyesinde olup geleceğin aile ve toplum yapısını şekillendirebilecek önemli bir gruptur. (Kızıldağ & Duran, 2017). Bu dönemde olan bireylerin ebeveyn olmaya ilişkin algılarının değerlendirilmesi önemlidir. Yapılan literatür incelemesinde ebeveynler ya da ebeveynlik ile ilgili çalışmalar genellikle üniversite öğrencilerinin kendi ebeveynlerini değerlendirmesi yönünde olup (Akarslan Esen & Cesur, 2015; Akgül, 2022; Tunca & Durmuş, 2018; Tuncer & Aksoy, 2017) üniversite öğrencilerinin ebeveyn olmaya ilişkin algılarına yönelik çalışmaya rastlanmamıştır. Bir çocuğun gelişiminde oldukça önemli olan ebeveyn olma ile ilgili genç bireylerin algıları önem kazanmaktadır. Dolayısıyla bu araştırma konusu ile literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Amaç: Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ebeveyn olmaya ilişkin algılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırma tipi

Bu araştırma, tanımlayıcı türde yapılmıştır.

Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma, Atatürk Üniversitesi'nde 2020-2021 öğretim yılında örgün eğitim gören üniversite öğrencileri ile 08.05.2021-30.06.2021 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın evreni ve örneklem seçimi

Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi'nde örgün eğitim gören 31195 lisans üniversite öğrencisi oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemi ise evrenden basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü belirlemek için, evreni bilinen örneklem yöntemi ile %5 hata payında 0.05 anlamlılık düzeyinde %95 güven aralığında yapılan hesaplamada 1682 lisans üniversite öğrencisi gerektiği hesaplanmıştır. Belirlenen tarihler arasında 1689 anket doldurulmuştur. Ancak veri değerlendirmesi sırasında 7 anket geçersiz sayılmıştır.

Araştırmaya alınma kriterleri

- Atatürk Üniversitesi'nde örgün eğitimde öğrenim gören öğrenciler.

Araştırmada dışlanma kriterleri

-Atatürk Üniversitesi'nde açık ve uzaktan öğretim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler.

Veri toplama araçları ve özellikleri

Araştırma verilerinin toplanmasında; araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu

Form, araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerini (yaş, cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, üniversiteye başlamadan önce yaşanan yerleşim yeri, anne babanın birlikte yaşama durumu, aile tipi, aile ekonomik düzeyi, eğitim görülen sınıf düzeyi, gelecekte ebeveyn olmayı düşünme gibi) belirleyen sorulardan oluşmuştur (Kızıldağ & Duran, 2017).

Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği (EOAÖ)

Ölçek, Lawson tarafından geliştirilmiş (Lawson, 2004) olup Kızıldağ ve Duran tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (Kızıldağ & Duran, 2017). Ölçek, 28 madde ve 6 alt boyuttan (güçlendirme, yalıtılmışlık, bağlayıcılık, araçsal masraflar, devamlılık ve algılanan destek) oluşmakta ve yedili likert tipinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 28, en yüksek puan ise 196'dır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin ebeveyn olmaya yönelik algılarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.85 olarak belirtilmiştir Kızıldağ & Duran, 2017). Bu çalışmada ise Cronbach Alpha güvenirlik değeri 0.87 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin toplanması

Veriler, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği" kullanılarak 08.05.2021-30.06.2021 tarihleri arasında online olarak toplanmıştır. Verilerin toplanması aşamasında Google form ile oluşturulmuş anket linki Atatürk Üniversitesi'nde örgün eğitime devam eden öğrencilere mail olarak iletilmiştir. Verilerin toplanmasına yönelik gönderilen linkte araştırma konusu ve amacına yönelik bilgilendirme yazısı ile kişisel bilgi formuna ve EOAÖ maddelerine yer verilmiştir. Araştırmaya katılan her bir öğrenci için soruları cevaplama süresi ortalama olarak 10-15 dakikadır.

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 20.0 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdelik dağılım, ortalama, student t-testi ve ANOVA analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmanın değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkeni, üniversite öğrencilerinin Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği puanları olmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özellikleri olmuştur.

Araştırma etiği

Araştırmaya başlamadan önce, Erzurum Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan Etik Kurul onayı (Protokol no:2021/02/05) alınmıştır. Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği kullanımına yönelik geçerlik güvenirliğini yapan yazar/yazarlardan ve araştırmanın yapıldığı kurumdan izin alınmıştır. Öğrencilere anket Öğrenci Bilgi Sisteminden mail olarak gönderilmiştir. Araştırma verilerini toplamaya başlamadan önce üniversite öğrencilerine yönelik hazırlanmış olan online anket formunun ilk sayfasında öğrencilere çalışma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenciler anketi doldurmuştur. Bu çalışmada Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun davranılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları ve genellenebilirliği

Araştırma verileri, Covid-19 pandemi döneminde örgün devam eden üniversite öğrencilerinden online olarak toplanmıştır. Pandemi sürecinde örgün eğitimde olan öğrencilerden verilerinin toplanması

araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları, araştırmanın yapıldığı dönemde araştırmaya katılmayı kabul eden örgün eğitimde olan üniversite öğrencilerine genellenebilir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin %32'sinin 22 yaş ve üzerinde, %59.5'inin kadın, %97.1'inin bekar olduğu ve %33.5'inin birinci sınıfta eğitim gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %57.4'ünün üniversiteye başlamadan önce il merkezinde yaşadığı, %90.3'nün çalışmadığı, %93.8'inin anne babasının beraber yaşadığı, %74.6'sının çekirdek ailede yaşadığı, %59.3'nün gelirinin giderine denk olduğu ve %74.5'inin ebeveyn olmayı düşündüğü bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı (N=1682)

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Yaş		
19	364	21.6
20	423	25.1
21	357	21.3
22 yaş ve üzeri	538	32.0
Cinsiyet		
Kadın	1001	59.5
Erkek	681	40.5
Medeni durum		
Bekar	1633	97.1
Evli	49	2.9
Sınıf		
Hazırlık sınıfı	43	2.5
1. sınıf	562	33.5
2. sınıf	402	23.9
3. sınıf	377	22.4
4. sınıf	243	14.5
5. sınıf	43	2.5
6. sınıf	12	0.7
Üniversiteye başlamadan önce yaşanan yerleşim yeri		
Köy	254	15.1
İlçe	463	27.5
İl	965	57.4
Çalışma durumu		
Çalışıyor	163	9.7
Çalışmıyor	1519	90.3
Anne baba birliktelik durumu		
Beraber yaşıyor	1578	93.8
Ayrı yaşıyor	104	6.2
Aile tipi		
Çekirdek aile	1254	74.6
Geniş aile	428	25.4
Aile gelir durumu		
Gelir giderden az	397	23.6
Gelir gidere denk	997	59.3
Gelir giderden fazla	288	17.1
Gelecekte ebeveyn olmayı düşünme		
Düşünüyor	1250	74.5
Düşünmüyor	421	25.1
Kararsız	7	0.4

Öğrencilerin Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur. Öğrencilerin Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği alt boyutlarından; güçlendirme alt boyutu için 41.80 ± 10.73 , yalıtılmışlık alt boyutu için 16.20 ± 4.87 , bağlayıcılık alt boyutu için 18.80 ± 5.34 , araçsal masraflar alt boyutu için 24.31 ± 6.85 , devamlılık alt boyutu için 17.99 ± 4.60 , algılanan destek alt boyutu için 13.82 ± 4.16 puan elde ettikleri olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin, ölçek toplam puan ortalamasının 132.93 ± 23.93 olduğu bulunmuştur.

Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin Ebeveyn Olmaya İlişkin Algı Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı

		Minimum ve Maksimum	Ortalama ($\bar{X} \pm SS$)
Ölçek Alt Boyutları	Güçlendirme	8-56	41.80 ± 10.73
	Yalıtılmışlık	4-28	16.20 ± 4.87
	Bağlayıcılık	4-28	18.80 ± 5.34
	Araçsal Masraflar	5-35	24.31 ± 6.85
	Devamlılık	4-28	17.99 ± 4.60
	Algılanan Destek	3-21	13.82 ± 4.16
	EOAÖ Toplam Puan	38-187	132.93 ± 23.93

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet, anne baba birlikteliği, aile tipi, çalışma ve gelecekte ebeveyn olmayı düşünme durumlarına göre EOAÖ toplam puan ortalamaları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$; Tablo 3).

Öğrencilerin medeni durumu, sınıfı, yaşadığı yer ve aile gelir düzeyine göre EOAÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$; Tablo 3).

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerine göre EOAÖ toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması (N=1682)

Özellikler		Ortalama $\pm$ SS	Test	p
Yaş	19	133.08 ± 22.45	F=5.905	0.001*
	20	135.17 ± 21.25		
	21	135.44 ± 23.09		
	22 yaş ve üzeri	129.56 ± 27.06		
	Kadın	135.60 ± 22.46	t=5.545	0.001*
Cinsiyet	Erkek	129.07 ± 25.40		
Medeni durum	Evli	130.88 ± 26.73	t=-0.600	0.549
	Bekar	132.98 ± 23.86		
	Hazırlık sınıfı	135.14 ± 19.22		
	1.sınıf	132.12 ± 22.71		
	2.sınıf	134.16 ± 22.94		
	3.sınıf	132.20 ± 25.66		
	4.sınıf	133.07 ± 25.71		
	5.sınıf	131.52 ± 29.29		
	6.sınıf	127.2 ± 28.02		
	Köy	132.8 ± 24.54	F=0.281	0.755
Üniversiteye başlamadan önce yaşanılan yer	İlçe	133.84 ± 22.97		
	İl	132.47 ± 24.29		
Çalışma durumu	Çalışıyor	127.46 ± 27.31	t=3.077	0.002*
	Çalışmıyor	133.51 ± 23.47		
Anne baba birliktelik durumu	Beraber yaşıyor	133.42 ± 23.78	t=2.745	0.006*
	Ayrı yaşıyor	126.78 ± 25.51		
Aile tipi	Çekirdek aile	133.81 ± 23.58	t=2.595	0.010*
	Geniş aile	130.34 ± 24.79		
	Gelir giderden az	131.24 ± 24.31		
Aile gelir durumu	Gelir gidere denk	133.35 ± 24.17	F=1.312	0.270
	Gelir giderden fazla	133.75 ± 22.51		
	Düşünüyor	139.14 ± 16.73		
Gelecekte ebeveyn olmayı düşünme	Düşünmüyor	135.21 ± 23.92	F=23.93	0.001*
	Kararsız	126.05 ± 22.87		

Tartışma

Ebeveyn olma, kadın ve erkeğin bir canlıyı dünyaya getirmeye karar vermeleriyle başlayan ve verilen kararın etkisinin ömür boyu devam ettiği bir süreçtir. Ebeveynlik yalnızca bir bebeğe sahip olmakla açıklanamaz, beraberinde yeni rol ve sorumlulukları getirmesi nedeniyle zor bir süreçtir (Kızıldağ & Duran, 2017). Ebeveyn olma isteği konusunda bireyler umut ve korku duyguları arasında ikilem yaşayabilirler ve bu kararlarını verirken problem odaklı bir yaklaşım sergileyip çevresindekilerden öneriler alma, okuyup-araştırma gibi yollara başvurabilirler (Pinguart, Stotzka & Silbereisen, 2008). Gelecekte ebeveyn olma kararı bireyin yaşam koşullarıyla ilişkili bir durum olduğundan birçok değişkeni göz önünde bulundurarak ebeveyn olmayı planlayabilirler (Kızıldağ & Duran, 2017).

Öğrencilerin EOAÖ'den aldıkları toplam puan ortalamasının 132.93 ± 23.93 olduğu belirlenmiştir. Ölçekten en fazla 196 puan alınmakta ve alınan yüksek puan ebeveyn olmaya ilişkin daha olumlu bir algıya işaret etmektedir (Kızıldağ & Duran, 2017). Bu sonuç öğrencilerin ebeveyn olmaya ilişkin algılarının olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş gruplarına göre EOAÖ toplam puan ortalamaları arasında fark olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 20-21 yaşındaki öğrencilerin EOAÖ toplam puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; 20-21 yaş grubundaki üniversite öğrencilerinin ortalamasının diğer yaş gruplarındaki öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Akkaya'nın (2014) aktardığına göre; Erikson tarafından geliştirilmiş olan Psikososyal Gelişim Kuramı'nda 21-40 yaş aralığını oluşturan genç yetişkinlik dönemi "Sevgi Dönemi" olarak adlandırılmakta ve genç yetişkinlik döneminde sevgi/haz doyumunu yaşanmaktadır. Bireyler bu dönemde eş seçimi yapmakta ve çocuk sahibi olmaktadır. Ayrıca "Erikson ebeveynlik rolünün bireylerin yetişkinlik dönemindeyken oluştuğunu" belirtmektedir. (Akkaya, 2014). Öğrencilerin sevgi dönemini içine alan yaş gruplarında olmaları ve ebeveyn olmayı hayal etmeleri nedeniyle anlamlılık çıkmış olabilir.

Bu çalışmada kadın öğrencilerin EOAÖ toplam puan ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksekti. Bu sonuç ebeveyn olma özellikle de anne olma içgüdüsünün kadınlarda yüksek olması ile ilişkili olabilir. Çünkü ebeveyn olma ve bir bebeğe sahip olma düşüncesi, kadın için mutluluk verici bir olaydır (Koç, Özkan & Bekmezci, 2016).

Araştırmada, çalışmayan öğrencilerin EOAÖ toplam puan ortalamaları çalışan öğrencilerden daha yüksekti. Bireyler iş sahibi olma, rutin bir yaşam düzeni oluşturma ve belirli bir ekonomik güce sahip olma gibi birçok değişkeni göz önünde bulundurarak ebeveyn olmayı planlayabilmektedir (Kızıldağ & Duran, 2017). Bu sonuç araştırmaya dahil olan öğrencilerin çoğunluğunun çalışmıyor olmasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırmaya katılan anne ve babası birlikte yaşayanların EOAÖ toplam puan ortalamaları daha yüksek bulunmuş ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Anne ve babası birlikte yaşayan öğrencilerin toplam puan ortalamalarının anne ve babası ayrı yaşayanlardan yüksek olması öğrencilerin ebeveyn olmaya ilişkin daha olumlu bir algıya sahip olduklarını düşündürmektedir.

Araştırmada aile tipinin öğrencilerin ebeveynlik algısını etkilediği saptanmıştır. Çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin EOAÖ toplam puan ortalamaları geniş ailede yaşayan öğrencilerden yüksek olarak bulunmuştur. Bu sonuç çekirdek ailede bireylerin ebeveynlerini daha kolay gözlemlmeleri ve aile ilişkilerinin daha yakın olmasından kaynaklanabilir. Çekirdek aile ortamı öğrenciler için olumlu ebeveynlik algısına katkı sağlayabilir.

Gelecekte ebeveyn olmayı düşünme durumunun ölçek toplam puan ortalamalarını etkilediği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; kararsız olan ve ebeveyn olmayı düşünen üniversite öğrencilerinin ortalaması ebeveyn

olmayı düşünmeyen üniversite öğrencilerinin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Ebeveyn olma, toplumun yapı taşı olan ailenin yaşam döngüsündeki önemli basamaklardan biridir. Gelecekte ebeveyn olma kararı bireyin yaşam koşullarıyla da ilişkili bir durumdur. Yani bir iş sahibi olma, bir yaşam düzeni oluşturma, belirli bir ekonomik güce sahip olma gibi birçok değişkeni göz önünde bulundurarak ebeveyn olmayı belirli koşullara ve özelliklere göre planlayabilmektedir. Aynı zamanda ebeveyn olma kararı yüksek düzeyde belirsizliklerle de ilişkilendirilmektedir (Kızıldağ & Duran, 2017). Araştırma sonucunda kararsız olan ve ebeveyn olmayı düşünen üniversite öğrencilerinin ortalamasının ebeveyn olmayı düşünmeyen üniversite öğrencilerinin ortalamasından yüksek olmasından kaynaklanmıştır.

Öğrencilerin medeni durum, okuduğu sınıf, üniversiteye başlamadan önce yaşadığı yer ve ekonomik düzeylerinin ebeveynlik algısını etkilemediği bulunmuştur. Bu sonuçlar araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinden kaynaklanmış olabilir.

Sonuç

Bu araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin olumlu ebeveyn algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerinin yaş, cinsiyet, anne baba birlikteliği, aile tipi, çalışma ve gelecekte ebeveyn olmayı düşünme durumlarının ebeveyn olmaya ilişkin algılarını etkilediği saptanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; üniversitede eğitim gören öğrencilere ebeveynliğe hazırlık eğitimi içeren dersler verilmelidir. Ayrıca toplumda ebeveyn olmayı düşünen gençlere ebeveynliğe hazırlık eğitimleri düzenlenmelidir. Üniversite eğitimi almamış bireylerinde ebeveyn olmaya ilişkin algılarını değerlendirmek üzere çalışmaların planlanması önerilebilir.

Kaynaklar

- Akarslan Esen, M., & Cesur, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin ebeveynlik stillerini algılayışları ve bu algının ebeveyn-çocuk değer benzerliğine etkisi. *Psikoloji Çalışmaları*, 35(2), 1-24.
- Akgül, A. (2022). Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile beden algısı arasındaki ilişkide sosyal medya kullanımının aracılık rolü. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Akkaya, G. (2014). *Erik H. Erikson İnsanın 8 Evresi*. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Aksoy, A.B. (2005). Farklı kültürlerde ebeveynlik. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2(13), 333-38.
- Batu, M. & Tos, O. (2022). Kültürel değişim temelinde X Ve Z kuşağının ebeveynlik algısı: Zmet tekniği temelinde bir analiz. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 38- Kasım özel sayısı, 194-217.
- Cüceloğlu, D. (2016). *Geliştiren Anne-Baba* (1.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi, 55-111.
- Kızıldağ, S., & Duran, A. (2017). Ebeveyn olmaya ilişkin algı ölçeğinin Türkiye'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8, 1696-1713.
- Koç, Ö., Özkan, H., & Bekmezci, H. (2016). Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 6 (2), 143-150.
- Langeroodi, R., Azizinazhad M., & Hashemi, M. (2011). The investigation of biological and psychological of marriage criteria from the view points of iranian university students with that of their parents. *Procedia-Social Behavioral Science*, 28, 406-410.
- Lawson, K.L. (2004). Development and psychometric properties of the perceptions of parenting inventory. *The Journal of Psychology*, 138 (5), 433-455.
- Özdel, L., Bostancı, M., Özdel, O., & Oğuzhanoglu, N. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3 (3), 155-161.
- Pinquart, M., Stotzka, C., & Silbereisen, R.K. (2008). Personality and ambivalence in decisions about becoming parents. *Social Behavior and Personality An International Journal*, 36 (1), 87-96.
- Pınar, Ş., & Kökcü Doğan, A. (2020). Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne baba rolüne hazır olma durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması. *STED*, 29 (4), 255-266.
- Sevón, E. (2005). Timing Motherhood: Experiencing and narrating the choice to become a mother. *Feminism And Psychology*, 15(4), 461-482.

- Tunca, A., & Durmuş, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu ile bağışlama düzeylerinin ilişkisi. *Opus-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 524-550.
- Tuncer, N., & Aksoy, A.B. (2017). Üniversite öğrencileri ile anne babaları arasındaki ilişkinin taraflar açısından incelenmesi: Nitel bir analiz. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(26), 176-202.